

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta mitta- ja massadirektiivin muuttamiseksi

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta mitta- ja massadirektiivin muuttamiseksi (U 35/2023 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Elisa Vornanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Otto Lahti, Liikenne- ja viestintävirasto
- toimitusjohtaja Mika Mäkilä, Linja-autoliitto
- logistiikkapäällikkö Alina Koskela, Metsäteollisuus ry
- johtaja Petri Murto, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Euroopan komissio julkaisi 11.7.2023 osana niin kutsuttua vihreää rahtipakettia ehdotuksen (COM(2023 445) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tiettyjen yhteisössä liikkuvien tieliikenteen ajoneuvojen suurimmista kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallituista mitoista ja suurimmista kansainvälisessä liikenteessä sallituista painoista annetun direktiivin 96/53/EY muuttamisesta, jäljempänä mitta- ja massadirektiivi.

Vihreän rahtipaketin (COM(2023 440) tavoitteena on lisätä tavaraliikenteen tehokkuutta ja auttaa alaa saavuttamaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa asetettu tavoite liikenteen päästöjen vähentämisestä. Ehdotuksissa tavaraliikenteen tehokkuutta ja kestävyyttä parannettaisiin

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2023 vp

kehittämällä rautatieinfrastruktuurin hallinnointia ja tarjoamalla parempia kannustimia vähäpäästöisille kuorma-autoille. Samalla yhtenäistetään henkilö- ja tavaraliikenteen ja eri liikennemuotojen kasvihuonekaasupäästöjä koskevan tiedon määrittelyä ja todentamista koskevat puitteet.

Mitta- ja massadirektiivi koskee EU:ssa liikkuvien tieliikenteen raskaiden hyötyajoneuvojen, kuorma-autojen, perävaunujen, puoliperävaunujen ja linja-autojen sekä ajoneuvoyhdistelmien, suurimpia kansallisessa ja kansainvälisessä liikenteessä sallittuja mittoja ja suurimpia kansainvälisessä liikenteessä sallittuja painoja (kansainvälisellä liikenteellä tarkoitetaan EU:n jäsenvaltioiden välistä tieliikennettä). Direktiivillä ei tällä hetkellä vahvisteta suurimpia kansallisen liikenteen painoja.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto kannattaa direktiivin tarkasteluun sisältyvien ehdotusten yleisiä tavoitteita. Ehdotus on Suomen ennakkovaikuttamisen päätavoitteiden mukainen.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotus ei kasvattaisi merkittävästi yrityksille koituvaa hallinnollista taakkaa. Jakamattomien kuormien kuljetuksiin liittyvien hallinnollisten menettelyjen yksinkertaistaminen ja/tai yhdenmukaistaminen nähdään hyödyllisenä erityisesti elinkeinoelämän kannalta.

Valtioneuvosto pitää erityisen kannatettavana, että jäsenvaltiot voivat ehdotuksen mukaisesti jatkossakin sallia poikkeuksia direktiivin liitteessä 1 määriteltyihin suurimpiin sallittuihin mittoihin ja massoihin tietyissä kansallisissa kuljetuksissa, jotka eivät vaikuta merkittävästi kansainväliseen kilpailuun kuljetusalalla.

Valtioneuvosto näkee, että rajat ylittäviä kuljetuksia koskevan sääntelyn tulisi olla selkeää. Kuitenkin niin, että rajat ylittävä liikenne, erityisesti harvaan asutuilla alueilla, voisi jatkua nykyisellä kalustolla.

Jotta liikenteen päästöjä saataisiin vähennetyksi EU-lainsäädännön asettamien tavoitteiden tahdissa, valtioneuvoston näkemyksen mukaan nollapäästöisten ajoneuvojen käyttöä raskaissa kuljetuksissa tulee edesauttaa sallimalla niille suurempia massoja, kuitenkin niin, että korotuksissa huomioidaan parhaat toteutustavat tierasitusten näkökulmasta.

Valtioneuvosto suhtautuu varauksella rajat ylittävän liikenteen nollapäästöisyysvaatimuksiin. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan kirjausta tulisi selkiyttää ja vaikutuksia tulee arvioida tarkemmin.

Valtioneuvosto näkee, että valvonnan tehostaminen on liikenneturvallisuuden turvaamiseksi kannatettavaa. Jäsenvaltiolle tulisi kuitenkin jättää kansallista liikkumavaraa, kuinka valvonta toteutetaan tehokkaasti jäsenvaltion alueella.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että viranomaisille esitettyjä lisätehtäviä tarkasteltaessa pyritään hillitsemään ehdotuksesta syntyvä hallinnollinen lisätaakka ja hyödyntämään jo olemassa olevia rakenteita.

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2023 vp

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että eFTI-sähköiseen rahtitietoaalustaan liittyvää kirjausta sekä velvoittavuutta selkiytetään.

Valtioneuvosto näkee kannatettavana, että kokeilujen kestoa rajataan verrattuna nykytilanteeseen.

Valtioneuvoston pitää esitettyä hätätilanteisiin tarkoitettua väliaikaista kansallista joustomahdollisuutta hyvänä ja tarpeellisena.

Valtioneuvosto toteaa, että vaikka asevoimien ajoneuvot eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan, saattaa asetuksella olla epäsuoria vaikutuksia kansallisen puolustuksen järjestämiseen erityisesti poikkeusoloissa sekä sotilaallisen huoltovarmuuden kannalta.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että maantielogistiikkaan vaikuttavia EU-lainsäädäntöehdotuksia tarkastellaan suhteessa toisiinsa ja arvioidaan kokonaisvaikutuksia.

Direktiivin kansallisesta voimaansaattamisesta seurannee kustannusvaikutuksia ja resursointipaineita mm. kansallisille viranomaisille ja perusväylänpitoon. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että säädöshankkeeseen liittyvät kustannusvaikutukset yksilöidään mahdollisimman kattavasti ja ennakkoivasti asian jatkovalmistelussa, jolloin niihin on mahdollista muodostaa tarkemmat kansalliset kannat. Resursointi toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Valiokunta pitää hyvänä ehdotuksen yleistä tavoitetta parantaa eurooppalaisen maantieliikenteen kuljetusmarkkinoiden toimivuutta, vähentää tieliikenteen aiheuttamia päästöjä ja ympäristövaikutuksia sekä tehostaa valvontaa. Valiokunta kannattaa valtioneuvoston tavoin tarkasteluun sisältyvien ehdotusten yleisiä tavoitteita ja pitää hyvänä, että ehdotus on Suomen ennakkovaikuttamisen päätavoitteiden mukainen.

(2) Valiokunta pitää tärkeänä valtioneuvoston näkemystä, jonka mukaan rajat ylittäviä kuljetuksia koskevan sääntelyn tulisi olla selkeää. Valiokunnan saaman tiedon mukaan ehdotuksen lähtökohtaisena tarkoituksena on mahdollistaa suurempien mittojen ja massojen ympäristöystävällisempi ja kuljetustehokkaampi käyttö ja tarkoituksena ei ole siten rajoittaa nykyisin tavarankuljetuksissa käytettävien ajoneuvoyhdistelmien käyttöä.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintävaliokunta ilmoittaa,

että se pitää välttämättömänä, että rajat ylittävät kuljetukset voivat jatkua nykyisellä kalustolla ja ainakin samoilla ehdoilla kuin tähänkin asti, ja

Valiokunnan lausunto LiVL 10/2023 vp

että se muutoin yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 5.10.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
varapuheenjohtaja Timo Furuholm vas
jäsen Marko Asell sd
jäsen Heikki Autto kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Atte Harjanne vihr
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleksi Jäntti kok
jäsen Terhi Koulumies kok
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Mats Löfström r
jäsen Anna-Kristiina Mikkonen sd
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Anne Rintamäki ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker